

VIZUÁLIS BIOPSZIA

Csizek Tamás

Pécsi Tudományegyetem, Művészeti Kar

Szobrász Szak, 2. évfolyam

Dr. Colin Foster

Dékán, tanszékvezető egyetemi tanár

Samottos agyagból, felrakásos technikával készült, hármas kompozíciót alkotó plastikák. A mintázást követően zsengélve, majd lecsiszolva, nincs patinázva. Matt fekete hasáb posztamensre helyezve.

Előző szemeszteremben alkalmam nyílt felvenni a kerámiaszobrászatot, mint kurzust, ahol megismertem a stúdiummintázáson kívüli más technikákat. Egyetlen kritérium az volt, hogy 'kerámiában' gondolkodjunk, viszont témát szabadon választhattunk. Így a technika és a kivitelezés adott volt. Ez után kezdődött el a gondolkozási fázis. Nagy hatással lehetett rám az akkor még frissen megismert környezet. A letisztult falak, a minimalista, tágas terek szinte követelték tőlem, hogy valami természetközelibb, organikus, ívelt, szerkezetet alig ismerő formákat hozzak létre.

Céлом az általánosan elfogadott szerkezeti szabályok, felépítések tudatos elhagyása lett, valami újszerű keresése, megvalósítása. Kiugrási kísérletet tettem, hogy elrugaszkodjak a geometriai felfogástól. Visszatértem a természetközelibb alkotásra. Csak az érzelmi állapot, a tudatalatti, a véletlen, ezek voltak a főbb mozgató rugók, amelyekkel operáltam. Ehhez a munkához tökéletesnek bizonyult az agyag, mivel könnyedén kezelhető, teljes mértékben alárendeli magát az alkotási folyamatnak.

Samottos agyaggal felrakásos technikát használva, majd ezt kiszárítva s végül kizsengélve értem el a jelenlegi állapotot. Felületet csak csiszoltam, mivel mattságát meg akartam tartani, így elhatárolódtam a mázazástól, mivel számomra teljesen átértékelődtek volna a formák.

Céлом volt a közönség bevonása, elgondolkodtatása, viszonyának megfigyelése. A reakciók széles skálája között szerepelt az agresszivitás, a szokatlanság felismerése, daganatos betegségekre való asszociálás, kelések, zsírhegyek, egybefüggő gumók, esztétikus tumorok, koleszterinszimbólumok, rejtett szexuális tartalom, undor, groteszk, amorf, az amerikai kultúra emberideáljának zsírredői, női akt részletek. Számomra a formák szerkezetének hiánya, gyűrődésük, instabilitást sugalló hajlongásuk az élet látszatát kelti, mégis érzékcsalódás, hisz ezek élettelenek, létezésük nekem köszönhető, belső univerzumom kivetülése, tárgyasulása.

Fontosnak tartottam néhány, számomra fontos fogalom tisztázását, értelmezését:

- Amorf: latin eredetű szó, durva fordításban formátlant jelent. Fő jellemzője a szabályosság, rendezettség hiánya, a szerkezet inkább hasonlít folyadékra. Viszont viszkozitása különbözteti meg a folyékony anyagoktól.
- Amorfizmus: anyagtalanság, az anyag amorf állapota.

- Groteszk: „esztétikai minőség; a komikumnak az a fajtája, amelyben a legszélsőségesebben ellentétes elemek egybefonódása kelt nevetséges hatást. Az egyik elem minden esetben valamely riasztóan torz, rút vagy félelmet, borzalmat keltő vonás, amely másfelől mulatságos, kedves, bájos vagy kicsinyességével, komikus elemekkel ötvöződik.”¹

„A fölséges mellett, mint tükröző lencse, mint kontraszt, a groteszk a legbővebb forrás, amit a természet a művészetnek adhat.” /Viktor Hugo - Cromwell/

A hármas kompozíció egy korábbi főtárgyi feladat része volt, amit ennél a munkámnál is felhasználtam. Külön-külön a formák kevésbé érvényesülnek, egységesen hatnak igazán. A közös posztamens ennek okán nélkülözhetetlen. Nagy gondot jelentett viszont sorrendi elhelyezésük, hogy milyen alakzatot vegyenek fel. Végül elvettem a felsorakoztatott jellegű beállítást, és a háromszög kompozíciót választottam, mivel így mindegyik test kapcsolatba kerül egymással, s az összhang is teljessé válik. Következett a posztamens formájának megválasztása. Az organikus formák áttörését, a letisztázott síkokat, s azok találkozásainak teljes nélkülözését, valamint az azokkal való szembefordulást hangsúlyoznám, ebből kiindulva egy kontraszt felállítása volt a legideálisabb eszköz. Egy hasáb felállítása nagyszerűen kiemeli groteszk testeimet. Végül színének kigondolása zárta a sort. A matt fekete posztamens mellett döntöttem, amely szintúgy erős kontraszt a bőrszínnel szemben, kiemeli, ráösszpontosítja a figyelmet.

Több alkotó munkássága volt s van rám nagy hatással a hátborzongató és groteszk, amorf formákkal dolgozó művészet terén. Kezdeném a sort Giuseppe Arcimboldo olasz, excentrikus festővel, akit a 20. századi szürrealizmus korai előfutárának tartanak. Főleg a fiúgyermekkel ábrázolt Ádám-, és Éva portréját megelevenítő képei okán említem meg, amelyen az egyes végtagok, testrészek összefonódása, összhangja mint szerkezetileg, mint formailag szétbomlást mutat, mégis egységet alkot. Herod királyról készült portréja is említésre méltó. Michal Macku cseh fotóművész képei nem klasszikus módon gyönyörködtetnek, vagy borzasztanak el. Testei nem a ma divatos glamour divatját mutatják. Kompozíciós megoldásai és sajátos látványelemei, végtagokból álló csomói, torzói nagy hatással vannak alkotói szellememre. Magyar példának fontosnak érzem megemlíteni Szöllösi

¹ Házi dolgozatok könyve 3. - A romantika irodalmából - Szerkesztette: Maczák Edit – 46-50. o. -ITEM Könyvkiadó

Géza képzőművészt, kinek húsból összevarrt női portréi és torzói szembesítenek azzal, hogy az ő esetében a pornográfia nem több mint hús összerakva. Kitömött állatai sokkolnak, hisz miközben hihetetlen módon aranyosak, mégis halottak.

„A munkák formái számos dolgot felvetnek, hiszen ezek úgy néznek ki, mint a halott testből levágott darabok. Ez nagyon működik, az emberek nem tudják úgy szemlélni, mint valaminek a képmását, nem tudnak távolságot tartani, ahogy például egy festményénél. Persze itt is tudod az agyaddal, hogy az nem egy igazi ember, mert hallottad, meg, ha megnézed közelről, akkor látod. A hús anyaga miatt azonban nem tudsz elvonatkoztatni.” /Sz. Géza/

Magdalena Abakanowicz munkáiban is látok egyfajta párhuzamot témámmal kapcsolatban. „Térbe kihelyezett jutaszálból és különböző fonalakból szőtt, hatalmas méretű, organikus alakzatok, melyeket a művészettörténet Abakánoknak hív. Munkásságában később megjelentek a zsákvászon, fejnélküli figurák: az álló és kuporgó alakok a kiszolgáltatottság, a bezártság és elnyomás expresszív megtestesítői. Talán ezek a szobrok forrtak össze leginkább a művész nevével. Kiállításait meditációs térként, különálló műalkotásként kezeli.”²

Akit pedig utolsóként említenék a sorban, Joseph Beuys. „Szobrászként és rajzolóként indult a hetvenes évek végén. Ekkori munkáin egy vérbeli okkultista érdeklődési területét felölelő motívumokat találunk: méhkirálynőket, az evolúciós folyamatból kiragadott állati formákat és vérszerű nedvek áramlását. Körülbelül egy évtizeddel később azután az utóbbi mozzanat kerül előtérbe: olyan anyagokat kezd használni, melyek a művésztől korábban meglehetősen idegenek voltak: viaszt, zsírt, filcet, mézet és különféle kéz tárgyakat, tárgy-együtteseket. Miután az új anyagok egyike-másika fokozatosan megváltoztatta az alakját, olvadni vagy penészedni kezdett, a folyamaton föllelkesülve Beuys a plasztika, illetve a szobrászat fogalmát kitágította a tér-formáról az idő-formára, később pedig közösségi dimenzióval is felruházva szociális plasztikának nevezte el.”³

Jövőbeli terveim között szerepel a téma folytatása, további kibontása. Hasonló formákból szeretnék felépíteni portrékat, torzókat, jobban belemélyülnék az ellentétekbe, a letisztult síkok és az organikus formák találkozásával, viszonyaival is foglalkoznék.

² artonlake.hu

³ artportal.hu – Sebők Zoltán – Enciklopédoia Kiadó

